

Małgorzata Syrek

**Metody aktywizujące na zajęciach języka polskiego jako obcego
a kompetencje komunikacyjne uczących się**

STRESZCZENIE

Tematem niniejszej dysertacji są metody aktywizujące definiowane jako „sposób uczenia się, kładący akcent na osobę uczącą się i rozwijanie jej kompetencji na drodze podążania za nią, dostosowywania sił i środków do jej potrzeb i możliwości”. Autorka rozprawy podjęła się zbadania zależności pomiędzy stosowaniem metod aktywizujących na lekcjach języka polskiego jako obcego a zmianami w zakresie kompetencji komunikacyjnych uczących się oraz odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

1. Czy wykorzystanie metod aktywizujących przyczynia się do zmian w zakresie językowych kompetencji komunikacyjnych?
2. Jakie elementy językowych kompetencji komunikacyjnych można wzmacniać przy zastosowaniu metod aktywizujących?
3. Czy stosowanie metod aktywizujących wpływa na zmianę w zakresie wykorzystywania strategii komunikacyjnych?
4. Jakie strategie komunikacyjne można wzmacniać przy zastosowaniu metod aktywizujących?

Rozprawa składa się z trzech części – teoretycznej, badawczej i zakończenia. Pierwsza stanowi rozważania na temat rozumienia pojęć: metody aktywizujące, kompetencje komunikacyjne i strategie komunikacyjne, co ma swoje odzwierciedlenie w opracowaniach dotyczących tych zagadnień. Druga część ma charakter empiryczny – zawiera analizę danych zebranych za pomocą stworzonych narzędzi badawczych (ustne i pisemne wypowiedzi cudzoziemców uczących się jpjo oraz notatki z arkuszy obserwacyjnych i ankiet). W trzeciej części zawarto wnioski wynikające z przeprowadzonych analiz porównawczych i odpowiedziano na postawione pytania badawcze. W części teoretycznej zaproponowano autorską klasyfikację strategii komunikacyjnych, która służy przeprowadzaniu ich treningów. Część badawcza składa się z rozdziałów poświęconych badaniom pilotażowym i właściwym – zawiera odnośniki do 90 załączników w Aneksie, w których przedstawiono materiał badawczy.

W tej części opisano narzędzia badawcze oraz dokonano analizy zebranego materiału pod kątem wpływu metod aktywizujących na zmiany zachodzące w kompetencjach komunikacyjnych oraz wykorzystywania strategii komunikacyjnych w tym procesie.

W Zakończeniu autorka udzieliła odpowiedzi na postawione wcześniej pytania badawcze. Przeprowadzone analizy potwierdziły korzyści wynikające z aktywnego zaangażowania uczniów w proces nauczania dzięki zastosowaniu metod aktywizujących. Zajęcia prowadzone z wykorzystaniem tych metod powodowały rozwój kompetencji lingwistycznych u uczących się. Towarzyszył mu spadek częstotliwości używania przez uczących się strategii komunikacyjnych. Z danych wynika, że podczas takich zajęć można wzmacniać przede wszystkim 3 elementy kompetencji komunikacyjnych: logiczne wypowiadanie się, spójne wypowiadanie się, dostosowanie wypowiedzi do sytuacji. Nie wyklucza to oczywiście rozwoju pozostałych składowych kompetencji, o których autorka pisze w części teoretycznej. Z badań wynika też, że stosowanie metod aktywizujących powoduje spadek częstotliwości wykorzystywania strategii komunikacyjnych, co spowodowane jest wzmocnieniem kompetencji komunikacyjnych. Dwie strategie, które pojawiały się najczęściej, to peryfraza i synonim – analiza materiału wykazała, że ich trening wzmacnia nabywanie kompetencji komunikacyjnych.

Autorka ma nadzieję, że niniejsza rozprawa przyczyni się do rozwoju dalszych badań nad metodami aktywizującymi w nauczaniu języka polskiego jako obcego i ich wpływu na kompetencje komunikacyjne, a w związku z tym do wzrostu świadomości dydaktyków i uczących się związanej z istotą aktywizacji w procesie nabywania kompetencji w języku obcym.